

KÖSZEG ÉS VIDÉKE

Szépirodalmi, társadalmi, és közgazdasági hetilap.

Megjelenik minden vasárnap.

A lap szellemi részét illető közlemények a szerkesztőséghez intézendők.

Előfizetési pénzek és reklamációk, Feigl Gyula kiadó címére küldendők.

Előfizetési ár:

Egész évre 8 korona, félévre 4 korona, negyedévre 2 korona, egyes szám ára 20 fillér.

Nyilttér sora 40 fillér.

Hirdetés nagyság szerint.

XXIV. évfolyam.

Felelős szerkesztő:
FEIGL GYULA.

37. szám.

A magyar védőegyesület.

Az iparnak és általában a nemzetgazdasági érdekeknek leghathatósabb védelme és támogatása kétségtelenül nemcsak a törvényhozásnak és nemcsak a szaktestületeknek, hanem magának a társadalomnak is kötelessége.

A hazafias társadalomnak szervezett erejét honi iparunk erősítésére és fejlesztésére irányítani épen hazánkban a legnélkülözhetlenebb.

E mozgalom létjogosultságát több körülmény támogatja:

A hazai ipar védelmére mi nem bírnak oly törvénnyel, mint az angol 1887. évi „Merchandise Marks Acts”; nálunk a külföldi versenyárak behozatala nincsen úgy korlátozva, mint Németországban; a közszállításokat nem ellenőrzik oly szigorral, mint Ausztriában, a hol megtörtént az is, hogy p. o. a triezti kikötő számára készült daruk átvétele alkalmával a bizottság fölismervén, hogy néhány öntvénydarab az osztrák államvasut társaság magyarországi vasművéből való — a miatt szétzedette az egész szerkezetet.

Hazai iparunk fejlődésére legkárosabb ama körülmény hogy széles a világon alig van olyan nemzet, mely a „honi ipar” pártolásában rejülő hazafias kötelességével oly keveset törődnek, mint a miénk. Vajjon a családok, iskolák és a társadalmi körök nagy többségében foglalkoznak-e a „honi iparpártolás” és általában a hazai nemzetgazdasági erők védelmének eszméjével és az eszmének éberségben tartásával? Fájdalom, nem! . . .

A külföldi ipar áruai korlátlanul özönlik el piacainkat; társadalmunk pedig gondtalanul vásárolja azt, a mit neki kínálnak és ajánlanak. E körülmény idézte elő, hogy belpiacunk tulajdonilag a külföldi ipartermékek fogyasztója, a nemzet a külföldi iparát táplálja és gazdagítja, hazai iparunk pedig küzd a létért, erősödni és fejlődni nem bír, mert az éltető erőt: a keresetet, könnyelműen a külföldnek juttatjuk . . .

Már a múlt század első felében óva intették a nemzetet Széchenyi István gróf és kortársai, hogy gondoljon iparának fejlesztésével, hogy a nemzetgazdaság ne támaszkodjék egyedül a sok esélynek kitett mezőgazdaságra, hanem teremtsen meg az ország a hazai ipart, a nemzeti jólét, megizmosodás, a munkatér és erő biztos kuttorrását, mert látnoki szemekkel előre látták, hogy a nemzet szaporodásával a mezőgazdaság egymagában a nép millióinak elég keresetet nem nyújthat.

Az 1844. év vége felé alakult „Országos Védőegyesület” erős kezekkel ragadta meg a társadalom uttörő irányítását. Lelkes tevékenysége fényes eredményt ért el. Hatása folytán rövid két év alatt 156 új gyár és ipartelep létesült hazánkban.

A főrendi és képviselő táblának számosabb tagjai, néhány másokkal egyetemben azon meggyőződéstől vezéreltetve, hogy a honi műipar fel-emelése honunk legelső s már tovább teljességgel nem mulasztható szükségéhez tartozik; s hogy e

célra azokon kívül, miket a törvényhozástól, országlástól, s egyesek buzgóságától várhatni, az egyesületi közreműködés ep oly hatható eszköz, mint a minő nélkülözhetetlen; közakarattal Batthyány Kázmér grófot kérték meg, szíveskednék egy országos Iparvédőegyesület létesítésére az ideiglenes választmány elnökségét elvállalni. Mely kérésnek a tisztelt gróf teljes készséggel engedvén, elnöklete alatt 1844-iki szeptemberben és október elején tartott több ízbeni tanácskozási gyűlésben az alakítandó egyesület terve kidolgoztatott, s Pozsonyban és Pesten előlegesen némi aláírások gyűjtettek. Az országos Védőegyesület alakító közgyűlése tömérdek sokaság jelenlétében Pozsonyban, 1844 október 6-án.

A védőegyesület tevékenységéről némi képet nyújt a vidéki osztályok szervezete. 1846 derekán a védőegyesületnek 145 vidéki osztálya volt és pedig Magyarországon 139, Erdélyben 6. A megyék szerint a legtöbb osztály volt Zalaiban: 14; 7 osztály volt Pesten és Vasban; 6 osztály Fejér, Komárom és Tolnában; 5 osztály Békés, Heves és Veszprémben; 4 osztály Bács, Bihar, Nyitra, Csongrád, Szepes, Szabolcs és a Hajdu kerületben; 3 osztály Gömör, Somogy és Torontáiban; 2 osztály Nógrád, Csanád, Pozsony, Zemplén, Arad, Szatmár, Baranyában és a Kunságban; a többi megyében egy-egy osztály volt, maga Árvában egy se.

Fájdalom azonban, ez egyesület alig 3 évig működhetett. A szabadságharc és az azt követő elnyomatás alatt a védőegyesület sikerei elenyésztek és a nemzet újból megtelejtkezett ama örökigaz intelemről:

„A mit nekünk a honi ipar nyújthat, azt idegentől venni hazánk elleni bűn!”

E bűnös uton haladva, az ország gazdasági helyzete újból súlyos viszonyok közé jutott.

A 15.000 millió koronára becsült földbirtokot 9.909 millió korona jelzálogkölcson terheli. Ebből 5.734 millió korona a törpe-, a kis és a középbirtokosok adóssága. E rengeteg összegekből vajjon mennyi jutott az ipar fejlesztésre? Ugyiszólván semmi! A kölcsönpenz csupán a rossz évek hiányát pótolta. A legnagyobb baj pedig az volt, hogy a jelzálogterhek nagyobb részét a külföldi tőke adta és azt kétszeresen fizetjük vissza a súlyos kamatokkal együtt: pénzben és a külföldi iparunk ellenértékében.

A nemzet gazdasági pusztulásának ez a legbiztosabb lejtős útja. A földbirtokosok zöme földhiteletét jórészt már kimerítette. A föld jelzálogilag már az idegené. Ha gazdálkodásunk eddigi útján haladunk, nem sok idő múltán a föld teljesen idegen kézbe jut.

E vészteljes helyzetből csak egy menekülhetünk, ha a nemzet öntudatra ébred dermesztő, hideg álmából, ha okul a mult súlyos tétlenségén, ha a jövőben ipari szükségleteit itthon állítja elő és ha pénzt, mely a mezőgazdaság feleslegének kiviteléből befolyik, itthon tartja s a nemzeti vagyion gyarapítására fordítja.

Iparunk ugyiszólván az ipari szükségletek min-

den ágában már képviselve van, de az irányítók minden erőfeszítése dacára még igen kevés. Az ország ipari szükségleteinek alig 1/3 részét állítja elő a hazai ipar.

Magyarországon összesen 2.642 gyárüzem van 259.000 munkással, Ausztriában csak egy iparágban, a fonó- és szövőiparban már az 1898. évben 2.242 gyárüzem volt 217.446 munkással. Hazánkban az 1898. évben a fonó és szövőiparban összesen 110 gyár volt 13.024 munkással 52.704.886 korona forgalommal. Ezzel szemben ugyanazon évben Ausztriának egyedül csak fonó- és szövőiparárúkért több mint 300 millióval, az 1902. évben pedig már 342.866.000 koronával adóztunk.

E példát azért említjük fel, mert hazánkban a fonó- és szövőipar lendülhetne fel leghamarabb mivel a nép ez iparág iránt minden vidéken fejlődőben lévő érzékkel bír. Ez irányban munkásokat könnyű volna nevelni, de a tőke ily gyárüzemek alapítására nem vállalkozhatik mindaddig, míg a honi ipar termékei részére a belpiac biztosítva nincsen.

Hazánkban mily jó kisipara volt. Szép reményeket fűztünk hozzá, mert hinni véltük, hogy ez az első lépés a honi ipar fejlesztése felé. Csálódunk, keservesen csálódunk! . . .

A külföldi ipar hazai kisiparunkat már a kezdet kezdetén megfojtotta, nehogy új életre ébredjünk. Célját elérte. Kisiparunk ma már csak tengődik. Az ország 175.739 önálló iparososa közül csak 59.634 tarthat inast, a többi mindennapi kenyerét is alig keresheti meg.

Ez adatok bizonyítják, hogy az ország gazdasági élete minden téren pang, hogy a munkatér nem áll arányban a nemzet szaporodásával, hogy nem a kereset, hanem a munkanélküliek száma szaporodott.

Az inség és a nyomor napról-napra fokozódik. A tétlenség lenyűgözve tartja a munkás önértéket s megingatja a tiszta erkölcsét. A sikertelen törekvés a dolgozni tudó és dolgozni akaró honfitársakat elcsüggeszti, azután pedig az idegenbe száműzi, kivándorlásra kényszeríti.

Nehéz idők, lesújtó tapasztalatok ezek!

A sajnálkozás már nem használ. A tétovázás pusztulást jelent. A tanácskozási nincs idő.

A magyar társadalomnak cselekednie kell most, vagy soha, mert a veszély nőttön nő.

Állítsunk gátat a nemzetpusztító jelenségeknek a társadalom egységes, egyetértő és céltudatos irányításával. Védelműzzük meg a nemzet erejét és vagyionát az elkallóástól, mert különben elpusztul a nemzet!

Óvjuk meg a magunk érdekeit és védekezzünk a külföldnek egyenesen hazánk gazdasági érdekei ellen irányuló törekvéseivel szemben.

Ne maradjunk tovább is a külföldnek pénzben és emberben adófizetői!

Szomorú, de sötét szőgyenteljes a magyar társadalomra nézve, hogy az édes hazai földről, melyet egykoron Kánaánnak minősítettek s a melyen nem 19, de 40 millió lélek is boldogan élhetne,

Sirolin

A legkiválóbb tanárok és orvosoktól mint hatható szer : **tüdőbetegségekknél, légzőszervek hurutos bajainál, úgymint idült bronchitis, szármárhurut és különösen lábbadozóknál influenza után** ajánlatik. — Emeli az étvágyat és a testsúlyt, elhárítja a köhögést és a köp tet és megszünteti az éjjeli izzadást. — Kellemes szaga és jó íze miatt a gyermekek is szeretik. A gyógyszerárakban ávegonként 4- kor.ért kapható. Figyeljünk, hogy minden üveg alatti ceggel legyen ellátva. P. Hoffmann-La Roche & Co. vegyészeti gyár Basel (Svájc).

GYÓGY-COGNAC
KIZAROLAG
BORBÓL-PÁROLT
ÁLLANDÓ VESZÉLY ELLENŐRZÉS ALATT
CAMIS & STOCK-PAROLO-TELÉPE
TRIEST - BARCOLA

1/2 palack K. 5.— 1/4 palack K. 2.60.

Jónak, a jobb az ellensége.

Tényleg a legjobb az eddig használathoz levő szappan, szóda, por, stb. anélkül, hogy a ruhaneműk mosására, a Schicht által ujjonnan feltalált mosókivonat,

„Asszonydicséret”

védjegy, a ruha beáztatására.

Előnyök:

1. Az eddig szükséges sok mosási időt a félóra csökkent.
2. Fáradalmat a negyedére.
3. A szóda használatát teljesen fölöslegessé teszi.
4. Mint hogy tisztább, tehát fehérebbé is varázsolja a ruhát.
5. Ugy a kezeknek, mint a ruhának teljesen ártalmatlan, amiért az alatt jegyzett cég kezességét vállal.
6. Rendkívül kiadósága folytán olcsóbb, minden más mosáscsínél.

Hétköznapi tisztálkodásnál minden háztartásban és mindenütt egy egyszerű kísérlet után.

— Mindenütt kapható. —

Schicht-szappan

„szarvas” vagy „kulcs”

Jeggyel

legjobb, legkíméletesebb és legolcsóbb szappan. Minden káros alkotórésztől mentes.

— Mindenütt kapható! —

Bevásárlásnál különösen arra ügyeljünk, hogy minden árucikk szappan a „Schicht” névvel és a feletti védjegyek egyikével legyen ellátva.

Schicht György, Aussig

A legnagyobb gyár a maga nemében, az európai szárazföldön

Egy szép szőlőkert

a „Pogány” dűllőben 4000 □-öt, szabad kézből eladatik.

Bővebb felvilágosítással szolgál

özv. Torda Mihályné, Kőszeg.

Üzlet-ajánlás.

Van szerencsém Kőszeg város és környéke n. é. közönségének b. tudomására hozni, hogy boldogult férjem elhalálása után, családom fönntartása végett

= pék-üzletünket =

továbbra is folytatni fogom.

Együttal vagyok bátor t. pártfogóimat megkérni, hogy azon bizalmat, melyet boldogult férjemmel szemben tanúsítottak, rám is átruházni szíveskedjenek.

Midőn a n. é. közönség igényeit mint eddig, a jövőben is kielégíteni fogom, maradok

kiváló tisztelettel

özv. Szaufnauer Jánosné.

Császári és királyi udvari szállító

= Fernolend t =

cipőfényemaz a legjobb fényemaz a világon és fénycrem világos és fekete cipőkhöz, minden bőrnemnek a legszebb fényt adják és a bőrt tartóssá teszik. Elviselt, foltos cipők sárga vagy barna bőrből a LYOSIN (diszfényemaz) által mintha ujakká lennének.

Alapított 1832. Gyári raktár: Wien, I., Schulerstrasse 24. Kapható mindenütt.

Mosáshoz csak Brunne-n-féle szappan veendő.

Feigl Gyula

könyvnyomdász
Kőszegen, Várkör 81. s.

Elvállal mindennemű nyomdász munkákat, kívánatra: egyszerűbb, vagy díszesebb kiállításban a legolcsóbb árak mellett.

Kiadóhivatala a

„KŐSZEG ÉS VIDÉKE”

című lapnak, hol hirdetések a legjutányosabb áron felvételnek.